

Sprawozdanie

Komisji budżetowej o zamknięciu rachunków funduszu krajowego, funduszy ze skarbu krajowego dotowanych i funduszy budżetem objętych za rok 1890.

Wysoki Sejmie!

Przedłożone przez Wydział krajowy, a przez Wys. Sejm uchwałą z d. 3. marca komisji budżetowej do zdania sprawy przekazane zamknięcie rachunków funduszy krajowych za rok 1890 obejmuje w trzech głównych działach:

- I. Zamknięcie rachunków funduszy budżetem objętych,
- II. " " " " nieobjętych,
- III. " " funduszu propinacyjnego.

Niniejsze sprawozdanie obejmuje dział pierwszy, to jest zamknięcie rachunków funduszy budżetem objętych. Pozostałe dwa działy będą przedmiotem osobnych sprawozdań.

Zamknięcie rachunków, będące przedmiotem niniejszego sprawozdania, dzieli się na 3 części a mianowicie:

1. fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu,
2. fundusze dotowane ze skarbu krajowego,
3. fundusze samoistne, dla których Sejm ustanawia budżet dochodów i wydatków.

Co do formy tego zamknięcia niema komisya budżetowa nic do zauważania, ponieważ Wydział krajowy trzymał się pod tym względem ściśle wskazówek przez komisję budżetową w latach dawniejszych ustanowionych, a przez Wys. Sejm aprobowanych.

Zanim komisya budżetowa przystąpi do omawiania szczegółów, zawartych w zamknięciu rachunków, z którego niniejszem zdaje sprawę, uważa ona za swój obowiązek zwrócić uwagę na okoliczność, jej zdaniem ważną, a mianowicie na datę przedłożenia Wydziału krajowego, obejmującego zamknięcie rachunków funduszy krajowych.

Przedłożenie to nosi datę 15. stycznia 1892, to znaczy, że tegoż dnia zamknięcie rachunków przez Wydział krajowy zaaprobowane zostało, poczem dopiero oddano takowe do druku.

Komisya budżetowa więc jest w możności sprawdzenia tych rachunków i zdania o tem sprawy na bieżącej sesyi sejmowej jedynie tylko z tej przyczyny, że Sejm tak późno zwołany został. Gdyby zaś sesya sejmowa była się odbyła w listopadzie albo nawet w grudniu 1891 r. nie mielibyśmy wtedy jeszcze zamknięcia rachunków za r. 1890 i Sejm byłby w przymusowym położeniu uchwalenia budżetu na r. 1892 na podstawie wynikłości z r. 1889. Układanie jednak preliminarza przez Wydział krajowy i uchwalanie budżetu na podstawie cyfr przedawionych i często znacznie odbiegających od faktycznego stanu rzeczy musi komisya budżetowa uważać za niekorzystne.

Z tego powodu komisya budżetowa zwraca uwagę Wydziału krajowego na konieczność wcześniejszego zestawiania zamknięć rachunkowych, a jeżeli temu stoi na przeszkodzie dotychczasowa praktyka zamykania roku budżetowego z końcem Czerwca następnego roku, to będzie rzeczą Wydziału krajowego zbadać zachodzące okoliczności i wnioski swoje w tej sprawie Sejmowi przedłożyć.

Po tych wstępnych uwagach, przystępujemy do pierwszej części naszego zadania to jest do zdania sprawy z zamknięcia rachunków

Funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu.

Uchwalona przez Wys. Sejm ustawa finansowa z d. 25. listopada 1889 ustanowiła ogół wydatków funduszu krajowego na rok 1890 na kwotę 4,657.525 zł., a to w dziale wydatków zwyczajnych 4,287.907 zł. w dziale wydatków nadzwyczajnych 369.618 zł. Uchwałą z d. 26. listopada 1889 zezwolił Wys. Sejm na kredyt dodatkowy w kwocie 1.650 zł. Ogólna więc kwota wydatków preliminarzana na r. 1890 wynosiła 4,659.175 zł. Przedłożone przez Wydział krajowy zamknięcie rachunków za r. 1890 wykazuje ogół wydatków rzeczywistych 4,932.953 zł., a to w dziale wydatków zwyczajnych 4,587.133 zł. w dziale wydatków nadzwyczajnych 345.820 zł. Z porównania preliminarza z rzeczywistym wynikiem, przedstawionym przez Wydział krajowy, okazuje się że w wydatkach zwyczajnych przekroczono preliminarz o kwotę 297.577 zł. zaś w wydatkach nadzwyczajnych wydano mniej niż preliminarz o 23.799 zł., ogólne więc przekroczenie ustanowionego budżetu wynosi 273.778 zł. Komisya budżetowa musi jednak zauważyć, że w sumie rzeczywistych wydatków, wykazanych przez Wydział krajowy, mieści się także kwota 44.907 zł. zwrócona funduszowi pożyczkowemu dla spółek wodnych na częściową spłatę pożyczki 76.323 zł. wziętej na pokrycie niedoboru z r. 1889, a którą kwotę 44.907 zł. wypożyczono w r. 1890 z funduszu uposażenia kasy krajowej. Kwoty tej jako wydatek uważać nie można, cała bowiem operacya książkowo tylko przeprowadzoną została, przez co suma rzeczywistych wydatków zmniejsza się o wykazaną powyżej kwotę 44.907 zł. a preliminarzana w dziale wydatków wynosi tylko 228.871 zł.

Dochody ustanowione zostały na ogólną kwotę 4,657.019 zł. — a to w dziale dochodów zwyczajnych 4,205.160 zł. nadzwyczajnych (pożyczki) 451.859 zł. Rzeczywisty zaś wynik przedstawiony przez Wydział krajowy wykazuje ogół dochodów w kwocie 4,848.799 zł., a to dochodów zwyczajnych 4,415.940 zł. nadzwyczajnych (zrealizowane pożyczki) 432.859 zł. Z porównania dochodów rzeczywistych z preliminarzowanymi, okazuje się że dochody zwyczajne były większe od preliminarzowanych o 210.781 zł. dochody zaś nadzwyczajne były mniejsze o 19.000 zł. (z powodu niezrealizowania pożyczki) a ogólna kwota nadwyżki w dziale dochodów wynosi 191. 781 zł. Porównanie zaś rzeczywistych wydatków powyżej zrektyfikowanych z rzeczywistymi dochodami okazuje nadwyżkę wydatków w kwocie 39.247 zł., a gdy budżet wykazywał niedobór w kwocie 2.156 zł., przeto wynik rzeczywisty był niekorzystny o 37.090 zł.

Poniżej szczegółowo omawiać będziemy pozycye i rubryki wykazujące w rzeczywistej wynikłości znaczniejsze zboczenia od uchwalonego budżetu, tutaj jednak już zaznaczamy, że Wydział krajowy, uzasadniając te różnice, przytoczył powody, dla których wynik rzeczywisty był większy lub mniejszy od kwoty preliminowanej. Przy niektórych pozycyach komisya budżetowa uważała te wyjaśnienia za niedostateczne i zażądała dokładniejszych dat, szczegółowych rachunków i wykazów i na tej podstawie opiera swoje w ciągu niniejszego sprawozdania czynione uwagi, przyczem komisya zawsze miała na uwadze tę okoliczność, że przeniesienie kwot preliminowanych na wydatki zwyczajne w jednych rubrykach i pozycyach dla pokrycia zwiększonych wydatków zwyczajnych w innych pozycyach i rubrykach, uzasadnione było upoważnieniem danem Wydziałowi krajowemu przez Wys. Sejm przy uchwalaniu ustawy finansowej za r. 1890.

W y d a t k i.

Jak powyżej wykazano, wynosiły rzeczywiste wydatki 4,888.046 zł. i były większe od preliminowanych o 228.871 zł. Bliższe badanie pojedynczych rubryk działu wydatków wykazuje, że w rubr. I, V, VII, VIII, IX (nadzwyczajne) XII, XV (nadzwyczajne) i XVI (nadzwyczajne) wydatki rzeczywiste były mniejsze od preliminowanych o 72.376 zł. zaś w rubr. II, III, IV, IX (zwyczajne) X, XI, XIII, XIV, XV (zwyczajne) XVI (zwyczajne i XVII wydatki rzeczywiste były większe od preliminowanych o 301.247 zł. Z porównania obu tych kwot wynika ogólne przekroczenie w kwocie 228.871 jak powyżej wykonano.

Dla lepszego przeglądu przejdziemy najprzód rubryki, które wykazują wydatki mniejsze od preliminowanych:

Rubr. I. „Koszta reprezentacyi kraju“ wykazuje w obu działach „Sejm krajowy“ i „Wydział krajowy“ mniejsze o 5.366 zł. wydatki z powodu krótszego trwania sesyi Sejmowej i kilka drobniejszych zaoszczędzeń.

W rubr. V. „Wydatki sanitarne“ wydano mniej niż preliminowano o 854 zł., wedle złożonych przez Namiestnictwo rachunków.

Rubr. VII. „Wydatki na cele wykształcenia i oświaty“. Na te potrzeby preliminował budżet ogółem 1,006.313 zł. a wydano tylko 969.136 zł. czyli mniej o 37.177 zł. Główną pozycją tej rubryki stanowi pokrycie niedoboru funduszu szkolnego krajowego“. Na ten cel preliminowano kredyt 833.943 zł. a spotrzebowano tylko 795.004 zł., a to na podstawie szczegółowego zamknięcia rachunków tego funduszu, z którego poniżej będziemy zdawać sprawę. Z pozostałych pozycyj tej rubryki wymienić należy poz. 80, w której preliminowano 4.000 zł. na wydawnictwo polskich podręczników dla szkół średnich i na wydawcyctwo ruskich książek szkolnych, a wydano 5.795. Przekroczenie w kwocie 1.795 zł. powstało z powodu większych kosztów nakładu ruskich książek szkolnych i w części ma pokrycie w większych niż preliminowano dochodach ze sprzedaży tych książek, a w części w należykościach czynnych z tytułu danych księgarńom w komis nakładów

Mniejsze niż preliminowano wydatki w rubr. VIII „Utrzymanie pomników historycznych“ w kwocie 297 powstało z powodu interkalaryów przy płacy dyrektora archiwum aktów grodzkich w Krakowie.

W rubr. IX. „Kwaterunkowe żandarmeryi“ preliminowano jako wydatek nadzwyczajny 19.000 zł. na dobudowanie domu przy gmachu przeznaczonym dla żandarmeryi we Lwowie, ponieważ budowa ta nie przysłała do skutku a preliminowana kwota nie została wydana. Z tego też powodu niezostała zrealizowana pożyczka przyzwolona na pokrycie tego wydatku.

Rubr. XII, „Wydatki na szupaśnictwo“. Zamiast preliminowanej na ten cel kwoty 20.000 zł. wydano tylko 15.122 zł. czyli mniej o 4.878 zł. przyczem zauważyć należy, że na rok

1890 preliniowano znacznie mniej niż w poprzednich latach. W r. 1890 szupasowano 6.820 osób to jest o 149 osób więcej aniżeli w r. 1888 a wydano mniej niż w r. 1888 o 11.671. W porównaniu z r. 1889 szupasowano wprawdzie mniej o 425 osób, ale wydano też mniej o 12.539 zł. Znaczną tę oszczędność zawdzięczyć należy zarządzeniom Wydziału krajowego i tej okoliczności, że koszta transportu kolejną z powodu zaprowadzenia na kolejach państwowych opłat strefowych znacznie się obniżyły.

W rubr. XV. „Na cele rolnictwa i górnictwa“ preliniowano 2.500 zł., jako nadzwyczajny wydatek, tytułem 1-ej raty na założenie stacyi doświadczalnej mechaniczno-technologicznej przy szkole politechnicznej we Lwowie. Kwoty tej nie wydano, ponieważ c. k. rząd nie dopełnił warunków, zastrzeżonych uchwałą sejmową z d. 24. Stycznia 1889 r.

W rubr. XVI. „Na cele przemysłu“ preliniowano wydatki nadzwyczajne w ogólnej kwocie 11.350 zł., na subwencye nadzwyczajne dla szkół przemysłowych fachowych, wasztatów wzorowych i na zasiłki dla kandydatów kształcących się na nauczycieli szkół przemysłowych uzupełniających. Z tego kredytu wydano jednak tylko 9.047, czyli mniej o 2.303 zł., a to po części wskutek tego, że niektóre szkoły, na urządzenie których preliniowano nadzwyczajne wydatki w roku budżetowym, nie weszły w życie, po części dlatego, że przy niektórych szkołach nie zachodziła potrzeba wydatkowania całej preliniowanej kwoty a wreszcie z powodu mniejszej frekwencyi kandydatów na kursa rysunkowe.

Większe niż preliniowano wydatki rzeczywiste, wykazują następujące rubryki:

Rubr. II. „Koszta zarządu“. Na te potrzeby preliniowano ogółem kwotę 255.679 zł., wydano zaś 280.993 zł., czyli więcej, niż preliniowano o 25.314 zł. Znaczne to przekroczenie spowodowane zostało większymi wydatkami na płace urzędników i sług, na dyurnistów, na koszta podróży, na pensye i emerytury, na utrzymanie gmachu sejmowego, a głównie z powodu większych wydatków na zaliczki. Przekroczenie w pozycjach na płace i na dyurnistów w ogólnej kwocie 8.024 zł., tłumaczy Wydział krajowy, jak w latach ubiegłych, zwiększeniem nad miarę czynności Wydziału krajowego, wskutek czego Wydział krajowy był zmuszony mianować urzędników nadetatowych, i zaangażować więcej sił pomocniczych, aniżeli budżet preliniował. W sprawozdaniu o zamknięciu rachunków za r. 1889, komisya budżetowa zwróciła uwagę Wys. Sejmu, na te od szeregu lat powtarzające się przekroczenia. Wydział krajowy chcąc na przyszłość uniknąć przekroczeń w tych pozycjach, przedłożył wnioski zmierzające do zreorganizowania kilku działów służby krajowej i instytucyi dyurnistów. Przy sprawozdaniu o tem przedłożeniu Wydziału krajowego, komisya budżetowa będzie miała sposobność wyjawienia swego zdania o stosunku żądanych sił urzędniczych do ilości spraw i czynności urzędowych. Na „koszta podróży i diety w ogóle“, preliniowano w poz. 28 a) 5.000 zł., wydano zaś 8.516 zł. Znaczne to stosunkowo przekroczenie tłumaczy Wydział krajowy wzmocnionym na żądanie Sejmu nadzorem nad gospodarką gmin, i większej również kontroli nad zakładami i szkołami. Wszystkie z wysyłaniem w tym celu komisyj połączone koszta, zarachowane są w tej pozycyi.

W poz. 29. „Pensye i emerytury“, zaoszczędzono kwotę 1.009 zł., z powodu śmierci emeryta Pierożyńskiego, natomiast przyznano w ciągu roku budżetowego, w myśl statutu emerytalnego, nowe emerytury, pensye i zaopatrzenia w ogólnej kwocie 2.642 zł., przezco powstało w tej pozycyi przekroczenie w kwocie 1.633 zł.

Poz. 32. „Gmach krajowy i jego utrzymanie“, wykazywała w dawniejszych latach corocznie znaczne przekroczenia, w roku budżetowym wynosiły właściwe wydatki 6.072 zł., zamiast preliniowanych 7.689 zł., to jest o 1.617 zł. mniej. Wydział krajowy jednak zmuszony był wypłacić dawniejszą pretensyę sporną budowniczego Rawskiego, z tytułu budowy gmachu sejmowego, w kwocie 2.766 zł., a wydatek ten pokrył z niniejszej pozycyi, przezco powstało przekroczenie w kwocie 1.148 zł.

Poz. 33. Na „zaliczki na płace“ preliniował budżet kwotę 8.300 zł., z tego tytułu jednak wydano kwotę 35.890 zł., z której po potrąceniu ściągniętych w ciągu roku rat bieżących 15.587 zł.,

pozostało niespłaconych 20.303 zł., przekroczone więc prelimitowaną kwotę o 12.004 zł., a jeżeli uwzględnimy, że w poz. 11. rubr. V dochodów wykazano większe niż prelimitowano wpływy, tytułem zwrotu zaliczek od urzędników krajowych, w kwocie 3.148, okaże się, że właściwe przekroczenie w tej pozycji wynosi tylko 8.856 zł. Komisya budżetowa musi jednak zauważyć, że gdy zwroty zaliczek od urzędników krajowych wszelkich kategorii mieszczą się w jednej pozycji, mianowicie w poz. 11. rubr. V dochodów funduszu krajowego, udzielone urzędnikom krajowym zaliczki nie są zarachowane w jednej pozycji z kredytu przez wys. Sejm na ten cel przeznaczanego, lecz że dawano także zaliczki urzędnikom krajowym z innych pozycji rubryk, w których na ten cel kredyty potrzebne, nie były prelimitowane, a mianowicie dawano także zaliczki z rubr. X poz. 119 — pozostała kwota w ciągu roku wypłacona 1.211 zł. i z rubr. XIII poz. 150 — pozostała niespłacona kwota 731 zł., obie te kwoty należy dodać do wykazanego powyżej przekroczenia, przezco takowe powiększy się i wynosić będzie właściwie 10.798 zł. O naturze tego kredytu, który właściwie możliwości przekroczenia nie dopuszcza, jak również o dotychczasowej metodzie zarachowywania tych zaliczek, komisya budżetowa uwagi swoje wyłuszczyła szczegółowo w sprawozdaniu o zamknięciu rachunków za r. 1889, zaaprobowanem przez wys. Sejm w bieżącej sesyi, dla tego komisya uwag tych na tem miejscu nie powtarza, wyrażając nadzieję, że Wydział krajowy nadal będzie się starał zastosowywać do uwag we wspomnianem sprawozdaniu zawartych.

Rubr. III. „Koszta leczenia ubogich chorych“, wykazuje znaczne przekroczenie kwoty prelimitowanej o 137.135 zł., zamiast bowiem prelimitowanych 710.000 zł., wydano 847.135 zł., a to z powodu liczniejszego napływu chorych do szpitali, i większej ilości zlikwidowanych dni leczenia, aniżeli w budżecie przewidziano. Preliminarz na r. 1890 ułożony został w tej rubryce, na podstawie wynikłości z r. 1888. W tym roku było dni leczenia 1,172.686 w r. 1890 zaś zlikwidowano takich dni 1,330.744 Wynikłości niniejszej rubryki nie można jednak sądzić oderwanie bez porównania z rubrykami wydatków i dochodów, z którymi ona w ściślejszej pozostaje łączności, a mianowicie z rubryką XI wydatków i rubr. IV i V dochodów. W rubr. XI dotacje dla szpitala wydano po nad preliminarz 9.785 zł., zaś w rubr. IV i V dochodów wpłynęło tytułem nadwyżek od szpitali i tytułem zwrotów więcej niż prelimitowano o 55.020 zł. Z porównania wszystkich powyższych wydatków i wpływów, okazuje się, że właściwe przekroczenie w rubr. III wynosi 91.900 zł. Wydział krajowy wykazuje w zestawieniu swoim właściwe przekroczenie w kwocie 91.654 zł., niewłaściwie bowiem Wydział krajowy uwzględnił także zaoszczędzenie 246 zł. w wydatkach funduszu podrzutek w Lwowie. Wydatki tego funduszu w żadnej nie pozostają łączności z rubr. III wydatków funduszu krajowego.

Przekroczenie kwoty prelimitowanej w rubr. IV, „Koszta szczepienia“ o 4.065 zł., spowodowane zostało przez większe wydatki na koszta podróży lekarzy. Na te wydatki Wydział krajowy bezpośredniego wpływu niema, likwidowane one bywają na podstawie rachunków, przez Namiestnictwo przedkładanych.

Rubr. IX. „Kwaterunkowe żandarmeryi“. W dziale wydatków zwyczajnych tej rubryki prelimitował budżet 137.538 zł. wydano zaś 152.082 zł. W dawniejszych latach prelimitowano wydatki netto po potrąceniu wpływów za kwaterunkowe, noclegowe i tytułem udziału administracji politycznej. Na r. 1890 Wys. Sejm, na wniosek komisji budżetowej, prelimitował w tej rubryce potrzeby brutto, wpływy zaś wszelkie tytułem kwaterunkowego i wartość ubikacyj zajętych przez komendę Żandarmeryi w gmachu krajowym we Lwowie wstawiono do dochodów funduszu krajowego. Tak prelimitowany kredyt przekroczone o kwotę 14.545 zł. głównie z powodu wypłacenia w roku budżetowym kwoty 8.524 zł. za rok ubiegły, z powodu, że czynsze podwyższone zostały o 4.758 zł. i z powodu utworzenia siedmiu nowych posterunków.

Rubr. X. „Drogi krajo we.“ Rubryka ta dzieli się na 6 działów. Różnice między preliminarzem a rzeczywistym wynikiem w działach E. F. są nieznaczące i nie wymagają osobnego omówienia. Znaczniejsze różnice wykazują działy A. i C., „koszta zarządu“ i „utrzymanie dróg“

Na koszt zarządu prelimitowano w dziale A. poz. 119—126 ogólną kwotę 120.516 zł. a wydano z tego tytułu 126.537 zł. to jest więcej niż prelimitowano o 6.021 zł.

Przedewszystkiem musi komisya zwrócić uwagę na to, że z tego działu udzielono zaliczki na płace nieprelimitowane, których z końcem roku budżetowego zostało niespłaconych 1.211 zł. O zaliczkach udzielanych z rozmaitych rubryk i pozycyí budżetu funduszu krajowego, komisya budżetowa wypowiedziała uwagi swoje przy rozbiorze rubr. II. wydatków, tak w sprawozdaniu o zamknięciu rachunków za r. 1889, jak i w niniejszem sprawozdaniu. Komisya budżetowa nie wątpi, że Wydział krajowy do uwag tam wyluszczoney przy udzielaniu zaliczek stosować się zechce i na tem miejscu tych uwag nie powtarza. Powołanie do oddziału technicznego dwóch inżynierów okręgowych z prowincyi i wykonywanie ściślejszej kontroli nad drogami powiatowemi, gminnemi i dojazdami kolejowymi, spowodowały większe niż prelimitowano wydatki w poz. 119. o 2.674 zł. i w poz. 126 o 2.514 na koszt podróży dla inżynierów, delegatów, inspektorów i komisyj drogowych nadzwyczajnych.

Rubr. XI. „Dotacye dla zakładów krajowych“. W tej rubryce budżet nie prelimitował żadnej kwoty tytułem dotacyi dla zakładów krajowych, któremi są szpitale krajowe we Lwowie i Krakowie i Zakład kulparkowski. W budżecie na r. 1890 nie zachodziła potrzeba dotowania tych zakładów, w rzeczywistości zaś okazała się potrzeba udzielenia dotacyi w kwocie 4.471 zł. dla oddziału położnic szpitala lwowskiego i w kwocie 5.314 zł. dla takiegoż oddziału szpitala krakowskiego. Przyczyny, które spowodowały potrzebę adzielenia tych nieprelimitowanych dotacyj, są wyluszczone w szczegółowym zamknięciu rachunków tych szpitali, z których poniżej będziemy zdawać sprawę.

Rubr. XIII. „Budowy wodne i melioracye“ miała w poz. 150—153 prelimitowaną kwotę na biuro melioracyjne 26.568 zł., wydano zaś w tych pozycyach 26.442 zł. czyli mniej o 126 złr.

Z tej rubryki jednak udzielono także zaliczki na płace, których z końcem roku pozostało niespłaconych 731 zł. i w ten sposób powstało przekroczenie w kwocie 605 zł. Co do tych zaliczek komisya budżetowa odwołuje się do uwag poczynionych powyżej przy rub. X. wydatków.

Na „Wykonanie budowy wodnych“ prelimitowano ogółem 178.202 zł. a wydano 183.709 zł. to jest więcej o 5.507 zł., a to z powodu przekroczenia w poz. 155. na przeprowadzenie zdjęć niwelacyjnych i studjów dla powiatów spółek wodnych i gmin. Na te potrzeby prelimitowano 3.000 zł. a wydano 9.063 zł., przekroczone więc prelimitarz o 6.063 zł. Wydział krajowy tłómaczy to przekroczenie tem, że wydatki te czynią się w „miarę potrzeby“. Komisya budżetowa uważając to uzasadnienie za niedostateczne, przejrzała odnośne akta i księgi i przekonała się, że z tej pozycyi wydatkowano na zdjęcia niwelacyjne przy uzupełnieniu obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami kosztem 1.817 zł., regulacyę Uszwicy z dopływami kosztem 3.107 zł. (zdjęcia jeszcze nieukończone), regulacyę Białej kosztem 625 zł., regulacyę Bugu kosztem 512 zł., przy obwałowaniu lewego brzegu Dunajca kosztem 2,657 zł. przy obwałowaniu Wisły i Wisłoki w powiecie Mieleckim kosztem 462 zł. i przy innych drobniejszych robotach. Wszystkie wyżej wyszczególnione wydatki w części lub w całości zwrócone zostaną funduszowi krajowemu, gdy odnośne regulacye zostaną uchwalone i spółki zostaną zawiązane. Wydatki bezzwrotne w tej pozycyi wynoszą zaledwie 850 zł. Zauważyć należy, że z wyżej wykazanych wydatków zwrotnych wróciło w ciągu roku budżetowego 1.435 zł., która kwota już została uwzględniona tak, że wydatek w tej pozycyi wykazany jest wydatkiem netto.

Z pozostałych w tym dziale pozycyí, tylko dwie wykazują mniejsze niż prelimitowano wydatki w nieznacznej kwocie 555 zł., z powodu ukończenia odnośnych regulacyjnych robót i oszczędzenia powyższej kwoty z kredytów na ten cel przez Sejm przeznaczonych. W pozostałych pozycyach zarachowane są wydatki zgodne z prelimitarzem. Kwoty tak zarachowane bądź w rze

czywistości wydane zostały, bądźżeż przeniesione zostały w części lub w całości na rachunek r. 1891, a to na podstawie uchwały sejmowej z d. 16. Listopada 1889.

Rub. XIV. „Odsetki od pożyczek i umarzanie tychże“. W tej rubryce preliminował budżet kwotę 601.531 zł. a wydano 638.343 zł. czyli więcej o 36.812 zł. Przy pożyczkach emisyjnych wydano więcej niż preliminowano: przy pożyczce z r. 1883 o 17.016 zł. a przy pożyczce z r. 1884 więcej o 4.873 zł. podług specjalnych zamknięć rachunkowych tych funduszków. Największe stosunkowo przekroczenie wykazuje poz. 174. „odsetki bierne od chwilowych pożyczek“.

Wobec niedostatecznej w r. 1890 dotacyi kasowej wys. Sejm z uwagi na nierównomierny wpływ dochodów funduszu krajowego przeznaczył na te potrzeby 19.000 zł., w rzeczywistości zaś wydano 43.994 zł. to jest więcej o 24.994 zł. Przekroczenie to usprawiedliwia ta okoliczność, że przez cały rok musiano opłacać odsetki od pożyczki zaciągniętej od funduszu spółek wodnych na całkowitą spłatę banku dla krajów koronnych, a przez część roku od kwoty wypożyczonej z funduszu spółek wodnych na częściowe pokrycie niedoboru r. 1889.

Wydział krajowy wykazuje w tej rubryce wydatek w kwocie 44.907 tytułem pożyczki z funduszu uposażenia kasy krajowej częściowo na spłatę długu zaciągniętego od funduszu spółek wodnych na pokrycie niedoboru z r. 1889. Komisya budżetowa powyżej już wykazała, że tej pozycyi jako wydatek uważać nie może, a tylko jako przenośną z jednego funduszu na drugi.

Rubr. XV. „Na cele rolnictwa i górnictwa“. Różnice między rzeczywistym wynikiem a preliminarzem, będące przeważnie przekroczeniem preliminowanych kwot, w pożyczkach dla szkoły lasowej, szkół rolniczych i folwarków, będą omawiane przy szczegółowych zamknięciach rachunków tych szkół i folwarków. Przekroczenia w poz. 208 a. o 1.763 zł. i w poz. 210 d. o 2.248 zł. są tylko książkowym przeprowadzeniem wydatków na zaprowadzenie nauczycieli wędrownych rolnictwa dla włóścian i na reaktywowanie kursu uprawy lnu i konopi w Gródku. Preliminarz opierał się na przypuszczeniu, że rząd udzieli na te cele subwencyę. Subwencye te w kwocie po 2.000 zł. faktycznie udzielone zostały, kwot tych jednak, nie potrącono od wydatków, lecz, jak każą racjonalne zasady książkowania, wykazano jako dochód niepreliminowany w rubr. XIII. dochodów funduszu krajowego.

W poz. 206 a. i b. wykazuje Wydział krajowy wydatki niepreliminowane jako kosztu administracyi kraj. składów publicznych w kwocie 9.993 zł. we Lwowie i 19.955 zł. w Krakowie.

Na r. 1890 budżet nie preliminował dla składów zbożowych ani wydatków ani dochodów. Gdy zaś magazyny te weszły w życie w Krakowie z d. 15. lutego a we Lwowie z dniem 15. maja, przeto Wydział krajowy wstawił do działu wydatków wszelkie kosztu administracyjne, do końca r. 1890, zaś do działu dochodów wszelkie wpływy tych składów. Z porównania dochodów z wydatkami okazuje się, że w pierwszym roku funkcyonowania składów były straty, które wynosiły we Lwowie 5.315 zł., w Krakowie 13.013 zł. Przyczyny tych znacznych strat szukać należy w tej okoliczności, że składy otwarte zostały wśród złej konjunktury handlowej dla zboża — bo bezpośrednio po roku nieurodzaju, wskutek czego zboże nie potrzebowało czekać na kupea, względnie nie potrzebowało być przechowywane na składach. Przytem składy zbożowe były jeszcze nowością, z którą producenci i handlarze krajowi mało lub wcale nie byli obznajomieni. Że te były przyczyny strat w pierwszym roku istnienia składów dowodzi fakt, że jak komisya miała sposobność przekonania się z odnośnych ksiąg, rezultaty 1-go półroczu 1891 były znacznie korzystniejsze, bo we Lwowie strata za I. półroczu wynosiła tylko 127 zł. a w Krakowie strata wynosiła 2.094 zł. Mniej niekorzystne rezultaty składów lwowskich, tłumaczy się tem, że we Lwowie znacznie więcej znajdowało się spirytusu na składach, zaś w Krakowie przeważało z_oże, a magazynowanie spirytusu jest dla składów daleko korzystniejsze aniżeli magazynowanie zboża.

Rubr. XVI. „Na cele przemysłu“ wykazuje ogólne przekroczenie preliminowanych wydatków zwyczajnych w nieznacznej kwocie 652 zł., będące wynikiem porównania przekroczeń

w niektórych pozycjach, a kwotami mniej wydanemi w innych pozycjach tej samej rubryki. Między pozycjami wykazującemi przekroczenia wymienić należy poz. 264 b. na „stypendya przemysłowe“. Na ten cel prelinowano kredyt 6.000 zł., wydano zaś 13.584 zł. Część tego przekroczenia idzie na karb roku 1889, w którym dawano pewne stypendya na rachunek r. 1890. Pozycja ta prelin. w tej samej wysokości od szeregu lat wykazywała dawniej znaczniejsze zaoszczędzenia; od dwóch lat jednak napływ uzdolnionych a bardzo niezamożnych uczniów do szkół przemysłowych jest bardzo znaczny, i ta okoliczność spowodowała w ostatnich dwóch latach (1889 i 1890) przekroczenia, które znalazły pokrycie w ogólnym wyniku tej rubryki na podstawie dozwolonego wówczas w tej rubryce *virment*.

Rubr. XVII. „Wydatki rozmaite“. Dział tych wydatków w budżecie prelinowanych nie wykazuje żadnej różnicy między prelinarzem a rzeczywistym wynikiem. Rubryka ta jednak wykazuje takie wydatki, które w budżecie nie były wyszczególnione, a to w ogólnej kwocie 11.765 zł. Z tych kwota 1807 zł. należy do wydatków zwrotnych, bo zaliczonych rozmaitym funduszom na pokrycie chwilowych niedoborów, kwota zaś 9.958 zł. jest bezwrotna, między temi wydatkami wymienić należy koszta sprowadzenia i złożenia w katedrze na Wawelu zwłok Adama Mickiewicza w kwocie 9.488 zł.

D o c h o d y .

Jak powyżej wykazano wynosiły dochody zwyczajne 4,415.940 zł., nadzwyczajne 432.859 ogółem 4,848.799 zł. w porównaniu z prelinarzem dochody zwyczajne były większe o 210.781 z. zaś nadzwyczajne mniejsze o 19000 zł, z powodu niezrealizowania prelinowanej pożyczki w tej samej wysokości.

Pojedyncze rubryki i pozycje tego działu były po części omawiane przy odnośnych rubrykach i pozycjach działu wydatków, po części zaś są w sprawozdaniu Wydziału krajowego dostatecznie wyjaśnione. Wyszczególnić należy jedynie rubr. XIV. „dodatki do podatków“. Uchwała sejmowa oznaczyła wysokość tego dodatku na 36 centów, a przyjmując wydatność centa na 103.000 prelinowała z tego tytułu 3,708.000 zł. W rzeczywistości zaś wpłynęło z tego tytułu 3,853.921 zł. czyli więcej o 145.921 zł., a jeden cent dodatku uczynił w rzeczywistości 107.053 zł. Należytość bieżąca wynosiła właściwie 3,922.156 zł. Na poczet tej należytości spłacono 3,403.540 zł. zwrócono opodatkowanym 9.108 zł. a w zaległości pozostało 509.507 zł. Z końcem r. 1889 zaległości wynosiły 1,163.500 zł., z tego ściągnięto 450.379 zł. zwrócono opodatkowanym 13.338 zł., a pozostała zaległość wynosiła 699.781 zł. Ogólna kwota zaległości z końcem r. 1890 wynosiła 1,209.288 zł. i powiększyła się w stosunku do roku 1890 o 45.778 zł.

Wydatki rzeczywiste funduszu krajowego wynosiły . . .	4,888.046 zł.
Dochody „ „ „ „ „ . . .	4,848.799 „
	39.247 zł.

który chwilowo pokryty został pożyczką z funduszu uposażenia kasy krajowej.

Jak w sprawozdaniach swoich o zamknięciach rachunków za lata poprzednie, tak i w niniejszem sprawozdaniu komisya budżetowa badała dotychczas pojedyncze rubryki i pozycje, tak działu wydatków jak i dochodów bez względu na to, czy te wydatki a względnie dochody objęte odnośnemi rubrykami, należą do jednej kategorii wydatków a względnie dochodów, lub czy pojedyncze rubryki wyczerpują wszystkie wydatki jednej i tej samej kategorii.

Dla uzupełnienia tego sprawozdania Komisya budżetowa podaje poniżej także wynik cyfrowy głównych działów gospodarki krajowej, bez względu na rubryki i pozycje w których wy-

datki są uwidocznione, a przy równoczesnem uwzględnieniu rzeczywistych dochodów odnośnych działów gospodarki krajowej.

W 10 głównych działach, na które finansowa gospodarka krajowa w roku budżetowym się rozpada, wydatki były następujące:

I. Na reprezentację i zarząd	395.576 zł.
w stosunku do ogółu czystych wydatków 9·10%	
II. Na cele zdrowotne	833.447 „
w stosunku do ogółu czystych wydatków 19·20%	
III. Na koszta oświaty	982.599 „
w stosunku do ogółu czystych wydatków 22·63%	
IV. Na drogi i komunikacye	566.774 „
w stosunku do ogółu czystych wydatków 13·05%	
V. Na budowy wodne, melioracye i regulacye rzek	210.883 „
w stosunku do ogółu czystych wydatków 4·85%	
VI. Na cele gospodarstwa krajowego (rolnictwo, górnictwo, przemysł)	297.465 „
w stosunku do ogółu wydatków 6·85%	
VII. Na bezpieczeństwo publiczne	117.962 „
w stosunku do ogółu wydatków 2·72%.	
VIII. Na odsetki i umarzanie pożyczek	
odsetki 388.842	
umarzanie 210.058	
w stosunku do ogółu wydatków 13·80%.	598.900 „
IX. Na rozmaite i dobroczynne	39.251 „
w stosunku do ogółu czystych wydatków 0·90%	
X. Na wydatki nadzwyczajne (z powodu nienrodzaju)	300.000 „
w stosunku do ogółu czystych wydatków 6·90%	
Wydatki objęte wyżej wyszczególnionemi działami wynoszą razem	4,342.857 zł.
Cały dochód z dodatków do podatków wynosił	3,853.920 „
Wydatki nie pokryte dodatkami	488.937 „
Kwota ta pokrytą została	
pożyczką z banku krajowego	300.000 zł.
„ od funduszu polieyi kraj	132.859 „
Zużyciem części pozostałości fun-	
dszu zapomogowego z r. 1866	8.864 „
Zwrotami udzielonych dawniej pożyczek	7.967 „
pozostała kwota	449.690 „
	39.247 zł.

stanowi niedobór administracyjny roku budżetowego i pokrytą została na razie pożyczką z funduszu uposażenia kasy krajowej.

Komisya budżetowa widzi się jednak spowodowaną zaznaczyć, że powyżej wykazane wydatki na poszczególne działy gospodarki krajowej, obejmują wyłącznie wydatki czynione na te działy z funduszu krajowego w ścisłym znaczeniu tego słowa, że natomiast nie są objęte powyższym wykazem wydatki, łożone na te same działy krajowej gospodarki przez gminy, powiaty, instytucye,

korporacje, spółki i towarzystwa, bądźto z funduszków własnych i specjalnych na te cele przeznaczonych, bądźteż z dodatków do podatków pośrednich i bezpośrednich,

Jako alegaty do zamknięcia rachunków funduszu krajowego dołączył Wydział krajowy szczegółowo zamknięcia rachunków: szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, szkół rolniczych i folwarku w Dublanach, szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie, szkół rolniczych w Horodence Jagielnicy, Kobiernicach i szkoły ogrodniczej w Tarnowie.

I. Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Wydatki tej szkoły preliminowane na 12.300 zł. wynosiły 14.986 zł. czyli więcej o 2.626 zł. Dochody własne preliminowane na 5.400 zł. uczyniły 5.689 zł. czyli więcej o 289 zł. Z porównania dochodów z wydatkami okazuje się niedobór w kwocie 9.297 zł. większy od preliminowanego o 2.337 zł. pokryty z funduszu krajowego. Na niekorzystny ten wynik wpłynęły głównie większe niż preliminowane wydatki na docentów, a to z powodu uchwalonej przez Wys. Sejm reorganizacji szkoły połączonej z pomnożeniem przedmiotów wykładowych i liczby docentów, również przyczyniły się do tego przekroczenia udzielone zaliczki na płace, z których z końcem roku zostało niespłaconych 732 zł.

2. Krajowe szkoły rolnicze w Dublanach.

a. Wyższa szkoła rolnicza.

Wydatki tej szkoły preliminowane na 59.718 zł. wynosiły 41.400 zł., dochody preliminowane na 18.318 zł. dały faktycznie tylko 15.785 zł. Podług preliminarza dotacya z funduszu krajowego celem pokrycia niedoborów miała wynosić 21.400 zł. a wynosiła w rzeczywistości 25.615 zł. czyli więcej niż preliminowano o 4.215 zł.

Niekorzystny ten wynik jest wypływem przekroczenia w rubr. I. wydatków „płace profesorów i docentów“ o 1095 zł. i mniejszych wpływów tytułem opłat od uczniów o 2.972 zł. Przekroczenie usprawiedliwia Wydział krajowy przyznaniem osobnych wynagrodzeń za nadobowiązkowe wykłady. Gdy Wydział krajowy w preliminarzu na r. 1892 zażądał specjalnych kredytów na te nowo wprowadzone w r. 1890 wykłady, więc komisya budżetowa o potrzebie tych wykładów będzie miała sposobność wypowiedzieć swoje zdanie przy budżecie tej szkoły. Od szeregu lat dochody tytułem opłat od uczniów stopniowo spadają. W r. 1888 wynosiły 5.519 zł., w r. 1889 6.867 zł. W r. 1890 tylko 5.938 zł. zamiast preliminowanych 8.910 zł. Preliminarz obliczał „czesne“ po 100 zł. od 70 uczniów, faktycznie zaś uwolniono 30 uczeniów od tych opłat. W preliminarzu na r. 1892 Wydział krajowy preliminuje tytułem opłat od uczniów tylko 3.770 zł., tam też komisya budżetowa przedstawi szczegółowo przyczyny coraz mniejszych z tego tytułu wpływów.

b. Szkoła parobków i dozorców gospodarskich w Dublanach.

Różnice między preliminarzem a rzeczywistym wynikiem są nieznaczne, wydatki były w ogóle mniejsze niż preliminowano o 231 zł., dochody własne mniejsze o 439 zł., a dotacya z funduszu krajowego celem pokrycia niedoboru była większa od preliminowanej kwoty 9.821 zł., o 208 zł.

3. Folwark w Dublanach.

Rzeczywiste wydatki tego folwarku wynosiły 20.961 zł. zamiast preliminowanych 15.249, przekroczono więc preliminarz o 5.712 zł. Dochody własne miały wynosić 15.095, a dały tylko 13.738 to jest mniej o 1357, a dotacja funduszu krajowego która miała wynosić 154 zł. wynosiła faktycznie 7.223 zł. czyli o 7.069 zł. więcej niż preliminowano. Wiele niekorzystny ten wynik powstał z przyczyn następujących.

Na „gospodarstwo“ preliminowano w rubr. I. wydatków 8.385 zł. a wydano 11.239, zł. zaś tytułem dochodu z gospodarstwa preliminowano 13.620 zł. a wpłynęło tylko 12.018 zł. Porównanie tych dwóch pozycji daje wynik niekorzystny dla budżetu w ogólnej kwocie 4.456 zł., a jeżeli odliczymy, jak to czyni Wydział krajowy należność czynną w kwocie 1.597 zł. za 1276. 60 kilogr. kartofli zatrzymanych na potrzeby gorzelnii to zawsze jeszcze pozostanie kwota 2.859 zł. na niekorzyść budżetu.

Do niekorzystnego wyniku finansowego gospodarki na folwarku przyczyniła się także zwiększona produkcja cegły. Zwiększona ta produkcja kosztowała 4.315 zł. zamiast preliminowanych 1.000 zł., tytułem zaś wpływów z cegielni wpłynęło 1.345 zamiast preliminowanych 1.200 zł. Wydano więc na produkcję cegły więcej niż preliminowano o 3.315 zł., a otrzymano ze sprzedaży cegły więcej niż preliminowano o 145 zł. I w tym wypadku Wydział krajowy dolicza do dochodów należność czynną za cegłę w kwocie 3.392 zł. W sprawozdaniu swoim Wydział krajowy nie podaje bliżej czy i komu ta cegła sprzedana została na późniejszą zapłatę ceny. Z ksiąg jednak Wydziału krajowego dowiedziała się komisya, że cegła ta pozostała na cele budowy internatu w Dublanach.

Jeżeli z rachunku folwarku wyłączymy rachunek cegielni, to jest jeżeli z wydatków potrącimy kwotę 4.315 zł., a z dochodów kwotę 1.345 zł., jeżeli dalej odliczymy wszystkie wydatki nadzwyczajne, jako to, koszta urządzenia stawów 300 zł., melioracje łąk 311 zł., drenowanie 393 zł., dalej odsetki i częściowe umorzenie pożyczek hipotecznych na folwarku ciężących, w kwotach 753 złr. i 243 złr. i rentę gal. Towarzystwa gosp. 1.600 złr., nareszcie datek konkurencyjny 783 zł., otrzymamy ogół wydatków 12.262 zł., ogół dochodów 12.393 złr., z czego by wynikał dochód w kwocie 131 zł.

4. Kurs gorzelnictwa w Dublanach.

Ogół wydatków był mniejszy od preliminarza o 23 zł., ogół dochodów większy o 449 zł., ogółem więc wynik korzystniejszy o 472 zł. i o tyle też fundusz krajowy, który pokrywa niedobory tej szkoły, wydał mniej, niż preliminowano tytułem dotacji dla kursu gorzelnictwa.

5. a. Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Wydatki tej szkoły preliminowane na 39.475 zł., wynosiły kwotę 43.870 zł., czyli więcej o 4.395 zł. Dochody preliminowane na 21.800 zł., dały tylko 21.104 zł. Z tego też powodu fundusz krajowy, który pokrywa niedobory tej szkoły, wydał z tego tytułu 22.765 zł., zamiast preliminowanych 17.675 zł. Niepomyślny ten wynik jest wpływem przekroczeń w dziale wydatków, w którym oprócz rubr. II wszystkie inne wykazują znaczniejsze stosunkowo przekroczenia. Tytułem płac dla nauczycieli wydano więcej, niż preliminowano o 642 zł., z powodu wynagrodzeń za nadobowiązkowe wykłady. Przekroczenie w kwocie 2.961 zł., wykazuje rubr. III, „koszta administracyjne“. a to głównie z powodu wybuchłej w zakładzie i w mieszkaniu profesorów epidemii dyfteryi, jak również z powodu zwiększonej liczby uczniów i potrzeby najmu pomieszczeń i adopcowania dla lekarza i profesora.

W dziale dochodów wymienić należy poz. 3 rubr. II, w której tytułem czesnego prelimitowano 2.500 zł., a wpłynęło tylko 1200 zł., z powodu, że znaczną część uczniów uwolniono od tej opłaty.

5 b. Folwark w Czernichowie.

Wydatki folwarku były prelimitowane wraz z kredytem dodatkowym na 9.307 złr., a wynosiły 10.466 zł., czyli więcej o 1.159 zł. Dochody własne miały wynosić 10.642 zł., a wynosiły tylko 7.339 zł., czyli mniej o 3.303 zł., a fundusz krajowy był zmuszony pokryć niedobór w kwocie 3.127 złr. W porównaniu z budżetem, który prelimitował nadwyżkę dochodów w kwocie 1.335 zł., wynik rzeczywisty jest mniej korzystny o 4.462 zł. Na niepomysłny ten rezultat wpłynęły głównie znacznie mniejsze niż prelimitowano dochody z gospodarstwa, zamiast prelimitowanych 5.515 zł. wpłynęło tylko 2.740 zł., a to przez zniszczenie zasiewów ozimych przez myszy i przez wiosenny wylew Wisły. Niedopisał również dochód z krowiarni, ponieważ mleko krów rasy holenderskiej nie znajduje u nas popytu, a wyróbka masła z powodu małego procentu tłuszczu tego mleka nie opłaca się. Z tego też powodu Wydział krajowy w tegorocznym sprawozdaniu o stanie szkoły i folwarku w Czernichowie, proponuje przemianę rasy utrzymywanych na tym folwarku krów.

6. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence,

7. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy,

8. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach i

9. Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie.

We wszystkich tych szkołach rzeczywiste wyniki nieznacznie tylko różnią się od prelimitarza, a z wyjątkiem szkoły w Horodence wszystkie te różnice wypadają na korzyść budżetu. Tytułem dotacji wypłacił fundusz krajowy: szkole w Horodence 7.843 zł. zamiast prelimitowanych 7.135 zł., zaś szkołom: w Jagielnicy 6.547 zł. zamiast prelimitowanych 6.862 zł., w Kobiernicach 4.769 zł. zamiast prelimitowanych 6.380 zł., a w Tarnowie 3.349 zł. zamiast prelimitowanych 3.990 zł. Zauważyć przytem należy, że w szkole w Horodence kwota prelimitowana tytułem zarobku uczniów 360 zł. jak w latach ubiegłych, tak i w roku budżetowym nie wpłynęła wcale. Szkoła ta niema własnego gospodarstwa, a za roboty wykonywane pod firmą ćwiczeń uczniów, właściciel sąsiedniego folwarku płacić nie chce.

W szkole w Jagielnicy pomimo, że dotacja z funduszu krajowego była mniejsza od prelimitowanej o 314 zł. zdołano jeszcze przy pomocy zrobionych z powodu mniejszej liczby uczniów na utrzymanie tychże oszczędności, zakupić grunt na cele szkolne i zapłacić za takowy uadą cenę kupna w kwocie 2.020 zł.

Przechodzimy do drugiej części naszego zadania, to jest do zdania sprawy z zamknięcia rachunków funduszy ze skarbu krajowego dotowanych.

I. Fundusz szkolny krajowy.

Wydatki.

Dział wydatków tego funduszu rozpada się na dwa działy, a mianowicie: dział A „Zasiłki dla funduszy szkolnych okręgowych“ i dział B. „wydatki własne funduszu“. W dziale A. preliminowano w 8 rubrykach wydatki zwyczajne 725.136 zł. wydano zaś tylko 665.865 zł. czyli mniej o 59.270 zł. głównie z powodu mniejszych wydatków na płace katechetów i mniejszych kosztów utrzymania szkół nowych. Brak kandydatów spowodował radę szkolną do poruczenia nauki religii tymczasowo zastępcom za wynagrodzeniem 60% płacy stałego nauczyciela.

W rubr. IX. tego działu preliminowano jako wydatek nadzwyczajny 20.000 zł. na zaliczki zwrotne dla funduszy szkolnych okręgowych, wydano zaś z tego tytułu 71,038 zł. Część tego przekroczenia ma pokrycie w większych niż preliminowano wpływach, tytułem zwrotu tych zaliczek. Według preliminarza miały te zaliczki wynosić 40.000 zł., a wynosiły w rzeczywistości 64.883 zł. Przyczyny tego od szeregu lat powtarzającego się przekroczenia w tej rubryce omówiła komisya budżetowa szczegółowo w sprawozdaniu o zamknięciu rachunków za r. 1889.

W dziale B. wykazuje rubr. X. „substytucye“ przekroczenie preliminowanej kwoty 12.000 zł. o 34.490 zł. a to z powodu zaprowadzenia w wielu szkołach wskutek wzmagającej się frekwencyi nauki półdiennej. Z powodu tego podziału zwiększyły się czynności nauczycieli za co w myśl ustawy potrzeba było udzielać przepisane wynagrodzenie.

W rubr. XXII. przekroczone preliminowaną tytułem „rozmaitych wydatków“ kwotę 250 zł. o 20.296 zł. Przekroczenie to powstało wskutek powtarzających się corocznie mylnych zarachowań urzędów podatkowych i w $\frac{2}{3}$ ma pokrycie w większych niż preliminowano wpływach tytułem zwrotów wydatków innych rubryk budżetowych. Aby na przyszłość z powodu tych naturalnych i uniknąć się niedających wydatków uniknąć przekroczeń, Wydział krajowy preliminował w tej rubryce na r. 1892 kwotę 12.324 zł. na podstawie 3-letniego przecięcia.

D o c h o d y .

Budżet obliczał dochody własne funduszu szkolnego na 163.266 zł. W rzeczywistości wpływy te wynosiły 233.362 zł. Ta nadwyżka dochodów powstała z powodu wykazanych już powyżej większych wpływów tytułem zwrotów zaliczek radom szkolnym okręgowym udzielonych i tytułem zwrotów mylnie zarachowanych wydatków, głównie zaś z powodu większych wpływów z tytułu „zwrotu zaoszczędzeń w zasiłkach danych funduszom szkolnym okręgowym“ w latach 1874—1883. Podnieść również należy większe o 2.927 zł. wpływy tytułem zwrotu zaliczek na budowę szkół, a to wskutek ściągnięcia zaległości z roku poprzedniego, z powodu których r. 1889 wykazywał w tej rubryce mniejsze niż preliminowano dochody.

Wydatki funduszu szkolnego krajowego	1,028.365 zł.
Dochody własne	233.362 „
niedobór	<u>795.003 zł.</u>

pokryty został z funduszu krajowego, a gdy na ten cel budżet preliminował 833.943 zł. przeto wydano z tego tytułu mniej niż preliminowano o 38,939 zł.

Do zamknięcia rachunków funduszu szkolnego krajowego dołączyła rada szkolna krajowa zamknięcia rachunków za lata 1889 i 1890.

Krajowego funduszu emerytalnego szkolnego.

Majątek tego funduszu dzieli rada szkolna krajowa na trzy kategorie.:

1. Właściwy majątek zarodowy, który jest nienaruszalny, którego odsetki wpływają do majątku obrotowego.

2. Majątek powstały z nadwyżek dochodów umieszczonych chwilowo w papierach wartościowych, który służy do pokrycia ewentualnych niedoborów i

3. Majątek obrotowy, składający się z odsetków od majątku zarodowego i powstałego z nadwyżek dochodów, z datku stałego krajowego funduszu szkolnego, z interkalaryów od opróżnionych posad i stałych wkładek nauczycieli.

Właściwy majątek zarodowy, który z początkiem r. 1889 wynosił 32.450 zł. 64 ct. powiększył się wskutek wylosowania efektów w ciągu dwóch lat i wynosił z końcem r. 1890 kwotę 32.548 zł. 28 ct. Dochody majątku obrotowego nie wystarczyły w latach 1889 i 1890 do pokrycia wydatków, dla uzupełnienia niedoboru wzięto z funduszu powstałego z dawniejszych nadwyżek dochodów w r. 1889 kwotę 96.817 zł., a w r. 1890 kwotę 59.507 zł. Z końcem r. 1890 zapas kasowy w majątku powstałym z dawniejszych nadwyżek dochodów wynosił 38.308 zł. 37 ct.

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

W y d a t k i.

Budżet na r. 1890 preliminował ogół wydatków na kwotę 189.964 zł. Zamknięcie rachunków wykazuje rzeczywiste wydatki 193.286 zł. czyli więcej o 3.321 zł. W tem przekroczeniu mieszczą się zaliczki na płace udzielone z rubr. I. w pozostałej z końcem roku budżetowego kwocie 1.989 zł. Reszta przekroczeń we wszystkich rubrykach działu wydatków tego szpitala wynosi nieznaczną stosunkowo kwotę 1.333 zł. Od szeregu lat komisya budżetowa poraz pierwszy konstatuje wynik rzeczywisty tak już bardzo zbliżony do preliminarza, i nie wdaje się w szczegółowy rozbiór poszczególnych rubryk i pozycji, które wykazują nieznaczące tylko i przez Wydział krajowy dostatecznie wyjaśnione różnice między preliminarzem a rzeczywistym wynikiem.

D o c h o d y.

Własne prelinowane na 195.414 zł. wynosiły 214.418 zł. czyli więcej o 19.004 Tytułem opłat pośmiertnych prelinowano 6.800 zł. a wpłynęło 11.040 zł., a tytułem zwrotu kosztów leczenia od funduszu krajowego pobrano 160.777 zł. zamiast prelinowanych 147.000 zł.

Dochody własne szpitala wynosiły 214.418 zł.

Wydatki 193.285 „

Okazuje się nadwyżka dochodów 21.133 zł.

która wpłynęła do funduszu krajowego, a gdy budżet preliminował z tego tytułu dochód w kwocie 5.450 (nadwyżka oddziału chorych 9.323 zł. mniej dotacya dla oddziału położnic 3.873 zł.) przeto wpłynęło z tego tytułu więcej niż prelinowano o 15.683 zł. Wydział krajowy przyjmuje tę cyfrę jako ostateczny wynik korzystniejszy od budżetu. Z uwagi jednak że wykazana powyżej nad-

wyżka dochodów powstała w przeważnej części z powodu pobrania od funduszu krajowego tytułem zwrotu kosztów leczenia więcej niż preliminowano o 13.757 zł. cyfra korzystniejszego wyniku redukuje się do kwoty 1.926 zł.

Fundusz podrzutek w Lwowie.

Wydatki tego funduszu preliminowane na 492 zł. wynosiły tylko 246 zł. Dochodów własnych fundusz ten nie posiadał żadnych. Fundusz krajowy pokrywa wszystkie jego wydatki, i z tego tytułu fundusz krajowy zapłacił mniej niż preliminowano 246 zł.

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

W y d a t k i.

Budżet na r. 1890 preliminował ogół wydatków na 146.902 zł. Zamknięcie rachunków wykazuje ogół rzeczywistych wydatków w kwocie 155.109 zł. czyli większe o 8.207 zł. Preliminarz na r. 1890 ułożony został na podstawie wyników z r. 1888. W tym roku było dni leczenia 188.190 w roku zaś 1890 takich dni było 215.149. Wobec tak wielkiego wzrostu dni leczenia, wykazane powyżej przekroczenie nie jest zbyt znaczne, zwłaszcza że w tem przekroczeniu mieszczą się także zaliczki na płace w kwocie 1.475 zł. tak że właściwe przekroczenie w dziale wydatków zakładu wynosi tylko 6.732 zł.

Komisja budżetowa musi jednak zwrócić uwagę na znaczne stosunkowo przekroczenie w poz 29 f. „pieczywo“. Na te potrzeby preliminowano 5.600 zł. a wydano 7.864 zł., to jest przekroczone preliminarz o 2.264 zł. Część tego przekroczenia słusznie policzyć należy na karb zwiększonej ilości dni leczenia, również i dalszy powód podany przez Wydział krajowy, to jest wyższe ceny mąki pszennej, tłómaczy także tylko nieznaczną część tego przekroczenia. Głównym zaś powodem — jak się komisja budżetowa z aktów dowiedziała — było zaprowadzenie z d. 1. stycznia 1890 nowej normy żywienia, podług której zwiększono dla chorych ilość chleba i bułek a zmniejszono porcje mięsa tudzież innych artykułów jak: krupy i jarzyny. Z tego też powodu poz. 29 a. żywienie chorych, pomimo większej ilości dni leczenia — o 17.248 — wykazuje przekroczenie preliminowanego kredytu 39.000 zł. o drobną kwotę 120 zł., podczas gdy w dawniejszych latach przekroczenie w tej pozycji z powodu większych z roku na rok ilości dni leczenia wynosiły po kilka tysięcy.

D o c h o d y.

Własne preliminowane na 158.522 zł. wynosiły w rzeczywistości 195.241 zł. głównie z powodu większych wpływów tytułem zwrotu kosztów leczenia od funduszu krajowego. Z tego tytułu dochód miał wynosić 120.000 zł. a wyniósł w rzeczywistości 157.878 zł.

Dochody własne zakładu wynosiły 195.241

Wydatki „ „ „ „ 155.109

nadwyżka dochodów , 40.132

która wzięła do funduszu krajowego, a gdy z tego tytułu preliminowano dochód w kwocie 11.620 zł. przeto wpłynęło więcej o 28.512 zł. Cyfrę tę podaje też Wydział krajowy jako wynik korzystniejszy od budżetu. Z uwagi jednak że od funduszu krajowego Zakład tytułem zwrotu kosztów leczenia pobrał więcej niż preliminowano o 37.837 zł. przeto wynik właściwy był w porównaniu z budżetem niekorzystny o 9.325 zł.

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Wyniki całorocznej finansowej gospodarki w tym szpitalu są w roku budżetowym lepsze, aniżeli były 1889, zawsze jednak o wiele gorsze, aniżeli rzeczywiste wyniki w szpitalu lwowskim. Budżet preliminował w dziale wydatków zwyczajnych 168.011 zł., nadzwyczajnych 5.359 zł., rzeczywisty zaś wynik wykazuje wydatki zwyczajne w kwocie 184.386 zł., nadzwyczajne 2.783 zł. W wydatkach nadzwyczajnych wydano wprawdzie mniej, niż preliminowano o 2.576 zł., natomiast przekroczono wydatki zwyczajne o 16.375 zł., a ogólne przekroczenie w dziale wydatków wynosi 13.799 złr. Dochody preliminowane miały wynosić 180.813 zł., rzeczywiste dochody wynosiły 194.358 zł., były więc większe o 13.545 zł. Według preliminarza nadwyżka dochodów miała wynosić 7.443 zł., rzeczywista nadwyżka wynosiła tylko 7.190 zł., więc o 253 zł. mniej. Jeżeli się jednak zważy, że tytułem zwrotu kosztów takowe szpital ten pobrał od funduszu krajowego więcej niż preliminowano o 9.861 zł., okaże się, że właściwy wynik niekorzystny w porównaniu z preliminarzem wynosi 10.114 złr.

Komisya budżetowa nie będzie omawiała przekroczeń w poszczególnych rubrykach i pozycjach dlatego, że w sprawozdaniu o zamknięciu rachunków za r. 1889, miała sposobność wypowiedzenia zdania o tych w szpitalu krakowskim od szeregu lat powtarzających się znacznych stosunkowo przekroczeniach, a nadto komisya sprawę tę traktować będzie szczegółowo i obszernie przy sprawozdaniu o preliminarzu na rok 1892. Tam też komisya pozwoli sobie zaproponować wys. Sejmowi uchwalenie rezolucyj, zmierzających do usunięcia zachodzących w tym zakładzie anormalnych stosunków. Tutaj komisya poprzestanie na wykazaniu różnic, zachodzących przy niektórych pozycjach, między odnośnemi kosztami w szpitalu krakowskim a lwowskim.

W szpitalu lwowskim było w roku budżetowym dni leczenia 235.656 w szpitalu krakowskim 196.901 czyli mniej aniżeli w szpitalu lwowskim o dni 38.755. Zwykła strawa i dodatki dla chorych kosztowały we Lwowie 45.184 zł., w Krakowie 45.846 zł. „Pieczywo“ we Lwowie 5.694 zł., w Krakowie 6.066 zł. „Wino“ we Lwowie 575 zł., w Krakowie 1329 zł. Cała kuracya chorego kosztowała we Lwowie 15 zł. 82 ct., w Krakowie 23 zł. 12 ct. Dzień leczenia kosztował we Lwowie 76·9 ct., w Krakowie 88·9 ct., a dzień żywienia kosztował we Lwowie 23·9 ct., w Krakowie 29·2 ct. Te właśnie cyfry spowodowały komisję budżetową do proponowania wys. Sejmowi przy sprawozdaniu o preliminarzu na r. 1892 rezolucyj, o których powyżej wspomniano.

Fundusz policji krajowej.

Do r. 1888 fundusz ten żadnych nie ponosił wydatków, a cały dochód z własnego majątku wpływał do funduszu krajowego. W owym roku po raz pierwszy z funduszu tego zapłacono koszt utrzymania w domach przymusowej pracy i poprawy w innych prowincjach państwa indywiduów, przynależnych do Galicji. Koszta te wynosiły około 300 zł. Na podstawie tego preliminowano na następne lata taką kwotę w rubr. I wydatków tego funduszu. Rzeczywistość zaś wykazała, że wydatki te z każdym rokiem rosły, a w roku budżetowym 1890 wynosiły 1.451 zł. Odsetki od kapitałów własnych tego funduszu, wynosiły 6236, a pozostała po potrąceniu powyżej wykazanego wydatku, reszta w kwocie 4.785 zł. przelano do funduszu krajowego.

Fundusz pożyczki krajowej z r. 1883.

Fundusz pożyczki krajowej z r. 1884.

Fundusz pożyczki krajowej z r. 1885 i

Fundusz pożyczki krajowej z r. 1888.

Wyniki rzeczywiste tych funduszków zależą od tego, czy wszystkie wylosowane obligacje i wszystkie ubiegłe kupony przedłożono do wypłaty, lub też czy przedłożono także obligacje i kupony zaległe. W pierwszych dwóch funduszkach wydano z tego powodu więcej, niż prelimitowano, w dwóch ostatnich mniej, nadto dwa pierwsze fundusze musiały zapłacić więcej, niż prelimitowano, tytułem należności stemplowej od obligacji i kuponów, ponieważ zapłacono zaległości, które narosły z powodu prowadzonego sporu z urzędem wymiaru należności.

Przechodzimy do trzeciej części naszego zadania, to jest do zdania sprawy z zamknięć rachunkowych funduszków samoistnych, budżetem objętych.

Fundusz domestykalny, fundusz kultury krajowej, fundusz stanowy sierociński i fundusz Aleksandra hr. Stadnickiego.

Wszystkie te fundusze nieznacznie tylko wykazują różnice między prelimitnrem a rzeczywistym wynikiem, a pozostałości kasowe, użyte zostały w myśl obowiązujących przepisów, bądź na pomnożenie majątku zarodowego, bądź też jak przy funduszu Al. hr. Stadnickiego, zachowane jako pozostałość kasowa na dalsze wydawnictwa, albo też jak to ma miejsce we funduszu kultury krajowej, na dotację dla szkoły rolniczej w Dublanach.

Fundusz pożyczki krajowej z roku 1873.

Wydatki tego funduszu prelimitowane na podstawie planu umorzenia na 53.258 zł., wynosiły tylko 50.602 zł. z powodu że nie zgłoszono do wypłaty wszystkich wylosowanych obligacji i wszystkich ubiegłych kuponów. Dochody własne, tytułem zwrotu pożyczek, udzielonych powiatom i tytułem prowizji, wynosiły 2.647 zł., zamiast prelimitowanych 4.000 zł., a fundusz krajowy, który pokrywa niedobory tego funduszu, wydał z tego tytułu 47.955 zł., zamiast prelimitowanych 49.258 zł.

Fundusz podrzutek w Krakowie.

Rzeczywisty wynik tego funduszu wykazuje nadwyżkę dochodów w kwocie 182 zł., która wcieloną została do majątku zarodowego.

Fundusz pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne.

Dochody z dotacji krajowej, zwrotu pożyczek udzielonych powiatom, prowizji zwłoki i prowizji od lokacji, wynosiły ogółem 36.537 zł. Wydatki w udzielonych powiatom pożyczkach bezprocentowych 34.500 zł. Pozostałość z roku budżetowego wynosiła przeto 2037 zł. Gdy do tego dodamy pozostałość z r. 1889 w kwocie 16.260 zł. otrzymamy ogólną sumę pozostałości kasowej z końcem r. 1890 w kwocie 18.296 zł., z których 17.897 zł. ulokowano w funduszu krajowym, a 400 zł. gotówką.

Oprócz tego posiadał fundusz ten z końcem r. 1890 w pożyczkach udzielonych powiatom kwotę 155.078, a ogólny stan czynny wynosił 173.375 zł. i w porównaniu z r. 1889 powiększył się o 20.595 złr., a mianowicie 20.000 złr. z dotacji krajowej, a 595 zł. z prowizji zwłoki i odsetków.

Fundusze krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych

a mianowicie: rzeki Gnilej Lipy (sekcya górna), potoku Kisieliny, rzeki Łęgu, rzeki Trześniówki i potoku Krzemienicy, Babulówki oraz Trześni, są szczegółowo wykazane w przedłożonym przez Wydział krajowy zamknięciu rachunków i nie wymagają szczegółowego rozbioru. Ze wszystkich tych funduszy tylko fundusz regulacji potoku Kisieliny i Babulówki nie wykazuje dochodów z tytułu datków konkurencyjnych, gdyż spółka wodna w r. 1890 nie została jeszcze zawiązana.

Zdawszy w powyższy sposób sprawę z przekazanego jej zamknięcia rachunków i opierając się na wywodach i uwagach w niniejszem sprawozdaniu zawartych, komisya budżetowa wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Uchwała pierwsza.

Sejm udziela Wydziałowi krajowemu absolutorium z rachunków funduszu krajowego, funduszy dotowanych ze skarbu krajowego i funduszy samoistnych budżetem objętych, złożonych za rok budżetowy 1890.

Uchwała druga.

Powyższe absolutorium udzielone Wydziałowi krajowemu, obejmuje także absolutorium dla c. k. Rady szkolnej krajowej z działu wydatków funduszu szkolnego krajowego.

Uchwała trzecia.

Na pokrycie niedoboru roku 1890 w sprawdzonej wysokości 39.247 zł., wstawia się do preliminarza na rok 1892 kwotę 39.247 zł.

We Lwowie dnia 26. Marca 1892.

Zastępca Przewodniczącego :

Stanisław Badeni.

Sprawozdawca :

Dr. B. Goldman.